

Margarita Kask

LASTEIA AASTARING

Luuletusi lastele

2025

Toimetanud Kristi Kingo
Kujundanud Alar Kitsik
Illustreerinud Mya Kask
Tagakaanefoto: Tiit Kask

Autoriõigus: Atlex OÜ ja autor, 2025

Kõik õigused kaitstud. Igasugune autoriõigusega kaitstud materjali ebaseaduslik paljundamine ja levitamine toob kaasa seaduses ette nähtud vastutuse.

Atlex OÜ
Kivi 23
51009 Tartu
Tel 734 9099
atlex@atlex.ee
www.atlex.ee

ISBN 978-9916-620-42-7

Kirjastus
atlex

SISSEJUHATUSEKS

Luuletus kui lühivorm sobib hästi igas vanuses lapsele kuulamiseks, teadmiste ja sõnavara täiendamiseks ning kinnistamiseks. Luuletuste rakendamine koolieelse lasteasutuse tegevustes mõjutab ja toetab positiivselt nii laste sõnavara arengut kui ka nende eneseväljendusoskust. Samuti võib koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava põhjal eeldada, et õpetajad kasutavad lasteaedades luuletusi lugemishuvi ning lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujundamiseks. Seda arvesse võttes peavad luuletused vastama laste arengule ja pakkuma võimalust omandada uut sõnavara, mis erineks lapse igapäevakõnест või oleks õppeteemaga seotud.

Õpetajad eelistavad keelelise arengu toetamiseks kasutada eakohast riimuvat luulet, mille teema seostuks lapse igapäevaeluga ning lähtuks ka nädalateemast. Lasteluulet kasutatakse kõikides õppevaldkondades ning muudes igapäevategevustes. Sõnavara arengut saab läbi luuletuste toetada erinevate võtetega: arutada sõnade tähenduse üle, seostada sõnu piltide või liigutustega, julgustada lapsi ise värssi lõpetama, nii et sõnade vahel tekiks loogiline seos. Luuletused on headeks sõnavara arendamise abilisteks nii eesti kui ka eesti keelest erineva kodukeelega lastele. Värsside rütm ja riim aitavad laste tähelepanu kõita, kordamisel uusi sõnu meelde jätta,

liikumisharjutused ja pildimaterjal sõnade tähendusega seoseid luua ning sisu paremini mõista.

Luuletusi saab rakendada ka õppetegevustes. Tava-päraseim viis on neid lastele lugeda uue teema sissejuhatavas osas huvi tekitamiseks. Väga hea oleks seejuures luuletust liigendada, st alguses lugeda esimene salm, seejärel viia läbi mänguline meeli arendav osa, praktiline harjutus või sõnade seletamine, seejärel lugeda ette teine salm jne.

Tore on luuletusi aluseks võttes üles ehitada terve pidu (nt jõulu-, mängu-, teemapidu). Eriti hästi sobib see nooremates rühmades, kus on päevakorral loomade, sügise ja jõuluteemad. Vanemates rühmades on hea võimaldada lastel ise luuleridu lõpetada: leida ja pakkuda sobivaid riimuvaid sõnu. Selline tegevus meeldib lastele väga.

Kui luuletuses on kasutatud küsimust, võib rühmas antud teemal arutelu alustada ning seejärel saadud teadmised värsside abil kinnistada. Metsloomadest rääkivaid luuletusi saab esitada ka kui mõistatusi, jättes esialgu looma nime nimetamata ja lastes lastel arvata, kellest jutt. Seejärel lugeda ette terve luuletus.

Eriti mõnus on lapsed luuletustega liikuma panna. Mitmed salmid võimaldavad lugemisel kaasa teha teksti toetavaid liikumisi, käemängu, sõrmeharjutusi või mii-mikat. Paljudel lastel aitab selline liikumine ka paremini sisu mõista, seoseid luua ja luuletust pähe õppida.

Käesolev omaloominguline luuleraamat, mis ongi mõeldud õpetajatele abivahendiks, sündis seetõttu, et õppekavas olevatele teemadele läks vaja toetust, aga eale sobivat luuleteksti ei leidunud. Raamatusse on koondatud luuletused erinevatest valdkondadest ning need järgivad õppekava temaatikat sügisest suveni. Sobilikku materjali leidub kõigile, sõimeealistest lastest koolieelikuteni. Luuletused on eelkõige ettelugemiseks: teema sisse juhatamiseks, huvi tekitamiseks või teadmiste kinnistamiseks, kuid paljud salmid kõlbavad ka pähe õppimiseks. Mitmed värsid sobivad häälikute kuulamiseks ning võimaldavad lastel liigutusi või rütmiharjutusi kaasa teha.

Soovin südamest tänada selle raamatu illustraatorit, oma kallist lapselast Mya Kaske, kelle pildid inspireerisid kirjutama nii mitutki siin raamatus leiduvat luuletust!

Pärnu Mai Lasteaia õpetaja
Margarita Kask

LASTEAIA RÕÕMUS PERE

LASTEAIA RÕÕMUS PERE
KÕIKIDELE ÜTLEB TERE!

TORE KOOS MEIL MÄNGIDA,
ASJU SÕBRAGA JAGADA.

PÕNEV ON UURIDA, ÕPPIDA,
ÕUES JOOSTA JA RONIDA,

SÜÜA, LÕUNAUND MAGADA,
KOJU MINNA RAHUGA.

Sissejuhatuseks	3
Lasteaia rõõmus pere.....	6
Keha	8
Sport teeb kõiki rõõmsamaks.....	10
Toidulaua kuningad	11
Meie metsloomad.....	12
Kes on seal metsa sees?	18
Mis on loodusele hea	20
Vihma sajab.....	22
Sügisel	23
Haned, kured, luigid läinud	24
Minu isa kõige parem	26
Novembrikuu on juba käes.....	28
Mardid-kadriid õnne toovad	29
Laps liikluses	30
Talveime sünd	32
Talveuni	34
Jõuluootel.....	36
Pisike päkapikk.....	38
Metsapidu	39
Väike kuusk	40
Metsarahva jõuluõhtu.....	42
Lumememme valmistamise õpetus	44
Tsirкус	46
Palju tundeid	48
Südame heaks!	50
Erinevad majad.....	51
Meie pere.....	52
Kolm kallist värvi	54
Palju õnne, Eestimaa!	55
Vahva pilvepere.....	56
Lennutee	57
Päikesesüsteem ja maailmaruum	58
Kevademärgid	60
Märtsikelluke.....	61
Meile meeldib kevade!	62
Väike mesilinnukene.....	64
Päikene ja kuu	65
Minu emme.....	66
Aastaajad	68
Lõpupeol.....	70